

Filozofska produkcija u časopisu
Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu.
Antemurale Christianitatis
(1903. – 1918.)*

IVAN MACUT

*Institut za filozofiju, Zagreb, Hrvatska / Institute
of Philosophy, Zagreb, Croatia*
imacut@ifzg.hr

UDK 1(091)(497.5)(01)
050:1(497.5)(01)
016:1(05)"19"

Pregledni rad / Review article

Primljeno / Received: 3. 7. 2024.

Prihvaćeno / Accepted: 23. 8. 2024.

[https://doi.org/10.52685/pihfb.50.2\(100\).14](https://doi.org/10.52685/pihfb.50.2(100).14)

Sažetak

U ovom se radu bavimo filozofskom produkcijom u prvom hrvatskom časopisu za filozofiju *Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis* (1903. – 1918.). Na početku rada ukratko se izlaže o nastanku i razvoju časopisa. Naime, časopis je pokrenuo biskup Antun Mahnić. Od 1903. do 1908. godine podnaslov časopisa bio je *Časopis namijenjen nauci i književnosti*, a od 1909. do kraja izlaženja 1918. godine podnaslov časopisa bio je *Časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima*. Nakon toga, donosi se kronološki, a zatim i analitički indeks filozofskih radova objavljenih u časopisu. Na koncu rada donosi se kratka biografija najznačajnijih pisaca filozofskih članaka u cijelom vremenu izlaženja časopisa.

Cljučne riječi: *Hrvatska straža*, prvi časopis za filozofiju u Hrvatskoj, kršćanska načela, biskup Antun Mahnić, filozofska produkcija

* Ova filozofska bibliografija rezultat je istraživanja na projektu Nove teme u hrvatskoj filozofiji od 1874. do 1945. godine (IP-2022-10-5438) koji financira Hrvatska zaklada za znanost.

Ukratko o časopisu Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis

Časopis pod naslovom *Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis*. Časopis namijenjen nauci i književnosti izlazio je u razdoblju od sredine 1903. do kraja 1908., a pod naslovom *Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis*. Časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima od 1909. do 1918. godine.¹ Tiskan je na Krku, u Senju i u Rijeci.² Glavna svrha časopisa bila je, uz pomoć zdrave filozofije u svjetlu kršćanskih načela, analiza i prosudba javnog života koji obuhvaća kako književnost, tako i umjetnost, znanost i politiku.³ Glavni urednici bili su: Fran Binički i Ante Alfrević.⁴ Anton Bozanić u svojem radu o ovom časopisu, o samom nastanku i o riječima kojima se biskup Mahnić, a koji je i pokrenuo ovaj časopis, obratio javnosti, kaže: »Sadržaj časopisa *Hrvatska straža* prvenstveno je bio usmjeren u to doba oblikovanim katoličkim organizacijama, mladim ljudima, sveučilištarcima, inteligenciji, laicima koji su se u to doba djelatno uključili u život Crkve« te malo dalje nastavlja: »Upravo je časopis *Hrvatska straža* bio ispunjen sadržajem koji je čitaocima laicima na neposredan način nastojao otkriti što trebaju poznavati i na koji način otkriti mjesto svoga djelovanja. Mahnić je bio uvjeren da kod nas nedostaje zdravog umovanja i zato filozofske teme imaju prvotnu važnost. Neispravno umovanje – po njemu – ruši temelje vjere«.⁵ Vladimir Lončarević, ocjenjujući značaj ovog časopisa, između ostaloga, kaže: »Premda njezina pojava nije zbog bojažljivosti ili suparništva u svim katoličkim krugovima dobila potporu, *Hrvatska Straža* je imala zacijelo ključnu ulogu u stvaranju novog ozračja među mladom katoličkom inteligencijom«.⁶

¹ Vladimir Lončarević piše kako je prvi korak vlasničkog preuzimanja časopisa *Hrvatska straža* od strane Hrvatskog Leonovog društva bio da je od broja I (godina VII) 1909. godine izlazio pod imenom časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima (glasilo 'Leonova društva' u Senju). Usp. Vladimir Lončarević, »Hrvatsko Leonovo društvo za kršćansku filozofiju i znanosti (1908 – 1928)«, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* 42/1(83) (2016), p. 104.

² Ovo je naš prvi filozofski časopis. Usp. Ibid., p. 113.

³ Usp. Anton Bozanić, »Povodom 90. obljetnice izlaženja časopisa 'Hrvatska straža' 1903-1918«, *Riječki teološki časopis* 1/2 (1993), pp. 273–274.

⁴ Usp. Karlo Balić, »Sv. Toma Akvinski i drugi naučitelji«, *Bogoslovska smotra* 25/1 (1937), p. 51.

⁵ Anton Bozanić, »Povodom 90. obljetnice izlaženja časopisa 'Hrvatska straža' 1903-1918«, p. 274.

⁶ Vladimir Lončarević, »Književno-kulturno značenje časopisa Hrvatska Straža 'Anima croata naturaliter christiana'«, *Obnovljeni život* 60/1 (2005), p. 60.

U ovom radu o filozofskoj produkciji u časopisu *Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis* (1903. – 1918.) nastojali smo popisati sve naslove koji su, na neki način, povezani uz filozofiju. Kao što se, i više nego jasno, može vidjeti iz ranijih redaka, ovaj je časopis bio namijenjen filozofiji i drugim znanostima te su u njemu objavljeni i neki filozofski tekstovi, a o tome nam svjedoči popis filozofskih naslova koji slijedi u nastavku. Želimo napomenuti kako smo uključili i one naslove koji možda ne ulaze u usko shvaćeni pojam filozofije, ali uzeli smo ih u obzir jer ulaze u prosvjetnu sferu, a filozofija svakako ima i prosvjetnu notu. Konačno, u radu smo, radi lakšeg snalaženja i mogućih kasnijih istraživanja, produkciju donijeli na dva načina: ponajprije kronološki indeks, a zatim autorski indeks. Kronološki indeks ima više popisanih naslova jer nisu svi radovi uvijek i potpisani, pa je zato autorski indeks nešto kraći. Na koncu smo donijeli i najvažnije informacije o važnijim autorima koji su objavljivali u ovom časopisu.

Kronološki indeks filozofske produkcije u časopisu Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis. Časopis namijenjen nauci i književnosti (1903. – 1908.)

God. I (1903), sv. 1.

»Zadaća kršćanske filozofije u XX. vijeku«, pp. 20–38.

God. I (1903), sv. 2.

»Hrvatska filozofija«, pp. 143–144.

God. II (1904), sv. 1.

»Za istinom«, pp. 63–72.

»Fiat lux – Spiritistička logika«, pp. 124–126.

God. II (1904), sv. 2.

»Istina«, pp. 256–281.

God. II (1904), sv. 3.

»Za istinom« (nastavak), pp. 330–339.

»Hrvatski pjesnik - filosof«, pp. 351–371.

God. II (1904), sv. 4.

»Auktoritet«, pp. 401–432.

God. II (1904), sv. 5.

»Što je lijepo«, pp. 500–510.

Slika 1. Naslovnica časopisa *Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis. Časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima.*

God. II (1904), sv. 6.

»Razum i vjera«, pp. 572–578.

God. II (1904), sv. 7.

»Radikalizam ili filozofija ‘dviju skrajnosti’«, pp. 621–640.

»Novi moral evolucijonizma«, pp. 640–652.

»Kant«, pp. 652–659.

God. III (1905), sv. 1.

»Razum i vjera«, pp. 91–95.

God. III (1905), sv. 2.

»Nova estetika evolucijonizma«, pp. 179–198.

God. III (1905), sv. 3.

»Vjera i filozofija u reformkatolika«, pp. 373–390.

God. III (1905), sv. 4–5.

»Skolastična filozofija«, pp. 443–478.

»Razum i stvorenje«, pp. 478–486.

God. III (1905), sv. 6.

»Znate li da ste Kantova duha?«, pp. 577–588.

God. IV (1906), sv. 1.

»Apologetika i njezin zadatak u sačuvanju vjere«, pp. 121–134.

God. III (1906), sv. 2.

»Kažiput po labirintu moderne književnosti«, pp. 168–170.

God. III (1906), sv. 4.

»Skolastična filozofija«, pp. 433–462.

God. V (1907), sv. 1.

»Novo tumačenje spiritističkih pojava«, pp. 52–65.

»Razum i vjera«, pp. 71–77.

»Dr. Bazala ‘o umjetnosti’«, pp. 104–106.

God. V (1907), sv. 2.

»Zakon entropije i monizam«, pp. 179–183.

God. V (1907), sv. 3.

»Erih Weismann o evolucionizmu«, pp. 285–299.

God. V (1907), sv. 4.

»Nepravi pravac ('Povijest filozofije' od dra Bazale)«, pp. 419–432.

»Erih Weismann o evolucionizmu. Primjena descendentne teorije na čovjeka«, pp. 475–492.

»O potrebi filozofijske naobrazbe«, pp. 492–510.

God. V (1907), sv. 5.

»Vratimo se silogizmu!«, pp. 593–608.

God. VI (1908), sv. 1.

»Kritička pisma mladom apologetu. Povodom jedne knjige«, pp. 33–51.

»O sukobu svjetovnih nazora«, pp. 52–61.

God. VI (1908), sv. 2.

»Smrti udarac modernizmu«, pp. 129–141.

»Odakle bezvjerstvo u naše inteligencije«, pp. 142–158.

»Kritička pisma mladom apologetu«, pp. 159–179.

God. VI (1908), sv. 3.

Sabadini Subotić, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 287–302.

»Kritička pisma mladom apologetu«, pp. 314–324.

»O Barčevoj tvrdnji: Srednji vijek gotovo nema obreta«, pp. 377–385.

God. VI (1908), sv. 4.

Ignacije Radić - Kantinovi, »Historički apriorizam«, pp. 453–473.

»Pojam istine u modernoj i u skolastičnoj filozofiji«, pp. 473–484.

Sabadini Subotić, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 484–533.

God. VI (1908), sv. 5.

Sabadini Subotić, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 672–698.

»Skolastika i nepromjenjivost dogme«, pp. 731–740.

Kronološki indeks filozofske produkcije u časopisu Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis. Časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima (1909. – 1918.)

God. VII (1909), sv. 1.

»Leonovo društvo«, pp. 1–13.

»Načelo uzročnosti u osjetnom i nadosjetnom svijetu«, pp. 13–43.

Sabadini Subotić, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 43–61.

»Mozak i duša«, pp. 61–91.

God. VII (1909), sv. 2.

»Za hegemoniju razuma. Hrvatskoj inteligenciji na razmišljanje«, pp. 193–207.

»Materijalni i formalni princip«, pp. 207–240.

Urban Talija, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 241–270.

Sabadini Subotić, »Problem kulturnog razvoja«, p. 270–305.

God. VII (1909), sv. 3.

»Nauka o supstancijalnoj formi«, pp. 397–419.

Sabadini Subotić, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 419–453.

»Majmunska teorija i isusovac Wasmann«, pp. 538–546.

»Hrvatska straža na obranu svoje kritike. Odgovor na tri replike, prilog Hrvatske straže«, pp. 1–66.

God. VIII (1909), sv. 1.

»Princip praktičnosti i aktualnosti u filosofiji«, pp. 1–12.

Urban Talija, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 12–40.

»Racionalizam u nauci i spoznaji i u primjeni na vjeru i moral«, pp. 40–59.

Petar Gabrić, »Važnost moderne kritike«, pp. 60–72.

God. VIII (1909), sv. 2.

»Nietzsche i nietzschejština kod nas«, pp. 153–176.

Petar Gabrić, »Važnost moderne kritike. Pojam moderne kritike«, pp. 198–212.

God. VIII (1910), sv. 3.

Karlo Eterović, »Pio X. i filozofija modernista«, pp. 243–256.

»Fisiognomija«, pp. 256–290.

G. G., »Filozofija u Americi«, pp. 346–349.

God. VIII (1910), sv. 4.

Karlo Eterović, »Stari sofisti i suvremeni sofizmi (Jedno praktično poglavlje iz logike)«, pp. 379–399.

Urban Talija, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 421–439.

Petar Grabić, »Važnost moderne kritike«, pp. 461–496.

God. VIII (1910), sv. 5. i 6.

Antun Mahnić, »Socijološki momenat u filosofiji«, pp. 539–551.

Kantinov, »Herbert Spencer: Razvojna nauka i etika«, pp. 551–569.

Matija Pacher, »Racijonalističko-modernističko shvaćanje razvojne dogme«, pp. 570–582.

God. IX (1910*), sv. 1. i 2.

»Nakon pedeset ljeta«, pp. 1–16.

Urban Talija, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 17–33.

Ignacije Radić - Kantinov, »Herbert Spencer: Razvojna nauka i etika«, pp. 33–48.

Branimir Pavešić, »Haeckel i vjera«, pp. 85–102.

Matija Pacher, »Moderna filozofija po sudu njezinih pristaša«, pp. 135–141.

God. IX (1911), sv. 3.

Ignacije Radić, »Herbert Spencer i socijalna etika evolucionizma«, pp. 193–205.

Ante Alfirević, »Neumrlost duše«, pp. 212–226.

Petar Grabić, »Velika cijena znanstvenih zabluda«, pp. 226–263.

God. IX (1911), sv. 4.

Andrija Živković, »Antropološki problem u Haeckela«, pp. 336–342.

God. IX (1911), sv. 5-6.

M. Pukler, »Rokovođ mladim apologetima«, pp. 525–548.

God. X (1911), sv. 1.⁷

Ignacije Radić, »Personalnost u metafisici, u etici i u religiji«, pp. 1–11.

Dr. Ib., »Liberalizam i modernizam«, pp. 12–18.

Andrija Živković, »Ruđer Josip Bošković. O 200 godišnjici njegovoga rođenja«, pp. 29–41.

God. X (1912), sv. 2.

»Materijalizam«, pp. 142–150.

God. X (1912), sv. 3.

Petar Gabrić, »Preokret u prosuđivanju skolastike«, pp. 260–274.

God. X (1912), sv. 4-5.

Urban Talija, »Kult grobova, neumrlost ljudskog duha. Filozofska razmatranja«, pp. 361–387.

Petar Gabrić, »Amerikanizam pri svjetlu evolucije«, pp. 388–419.

God. XI (1913), sv. 2-3.

Božo Milanović, »Gibanje stvari i opstojnost Boga«, pp. 191–204.

⁷ »Pozor! S ovim se sveskom počinje «Hrvatska Straža» tiskati na Rijeci, gdje je otpravništvo i uprava. <...> Radi prenosa je ovaj svezak zakasnio. Naredni će izaći o Božiću, a ostali redovito svaki drugi mjesec«. Uredništvo, »Pozor«, *Hrvatska straža. Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis. Časopis namijenjen filozofiji i drugim znanostima* 10/1 (1911), p. I.

God. XI (1913), sv. 4-5.

Franjo Šanc, »Etičko razmatranje o njezinoj biti u stvorova«, pp. 268–282.

God. XI (1913), sv. 6.

Ignacije Radić, »Metafizika u znanosti i životu«, pp. 389–402.

Dragutin Kniewald, »Možemo li estetski uživati u povredi religijske istine«, pp. 424–439.

Petar Gabrić, »Osvrt na psihofizički paralelizam«, pp. 453–466.

God. XII (1913), sv. 1.

Ivan Eiler, »Kantova teorija o spoznaji«, pp. 39–48.

F. B., »Naravska religija«, pp. 48–56.

God. XII (1914), sv. 5.

Petar Grabić, »Kant i Duns Scot«, pp. 266–277.

God. XIII (1915), sv. 1.

P. B., »Zavjera protucrkvene filozofije i slobodoumne filozofije«, pp. 17–26.

»Fiat lux!, pp. 71–79.

God. XIII (1915), sv. 2-3.

P. B., »Zavjera protucrkvene filozofije i slobodoumne filozofije« (nastavak), pp. 103–130.

Antun Alfrević, »Problem ljepote«, pp. 144–153.

God. XIII (1915), sv. 4.

P. B., »Zavjera protucrkvene filozofije i slobodoumne filozofije« (nastavak), pp. 212–249.

Karlo Eterović, »Roger Bacon i autoritet«, pp. 250–267.

Petar Gabrić, »Čudoredno-kulturni vidici i dr. A. Bazala«, pp. 275–294.

God. XIII (1915), sv. 5.

Ante Mahnić, »Problem ljepote«, pp. 342–351.

God. XIII (1915), sv. 6.

Karlo Eterović, »Roger Bacon i neka kritička načela«, pp. 422–426.

Ante Alfrević, »Odakle gibanje?«, pp. 427–437.

Antun Mahnić, »Problem ljepote i lijepe umjetnosti«, pp. 438–447.

Karlo Eterović, »Psihologija bez duše (Iz Rada jugosl. akademije)«, pp. 473–477.

God. XIV (1916), sv. 2-3.

Antun Mahnić, »Estetički formalizam«, pp. 135–143.

Petar Gabrić, »Vjera i strah«, pp. 144–169.

Dragutin Kniewald, »Dr. Wilhelm Jerusalem: Uvod u filozofiju«, pp. 162–173.

»Dr. Arnold o monizmu i kršćanstvu«, pp. 197–202.

God. XIV (1916), sv. 4.

Ante Alfrević, »Odakle je čovjek?«, pp. 226–249.

Dragutin Kniewald, »Dr. Wilhelm Jerusalem: Uvod u filozofiju«, pp. 250–267.

God. XIV (1916), sv. 6.

Karlo Eterović, »Hipnotizam i filozofija«, pp. 445–463.

Fran Binički, »Nikola Malebranche«, pp. 473–481.

Ante Alfrević, »Jedno poglavlje o preminulim dušama«, pp. 482–487.

God. XV (1917), sv. 1.

Ante Alfrević, »Wallace contra Hume ili o sigurnosti spoznaje o nadnaravnim pojavama«, pp. 51–55.

God. XV (1917), sv. 3-4.

Nedjeljko Sabatini-Subotić, »Engleski deizam ili razvoj misli u 17. stoljeću«, pp. 199–240.

Fran Binički, »G. W. Leibniz«, pp. 266–275.

God. XV (1917), sv. 5.

Nedjeljko Sabatini-Subotić, »Engleski deizam ili razvoji misli u 17. stoljeću«, pp. 350–381.

Dragutin Kniewald, »Markovićeve sustav općenite estetike«, pp. 382–400.

God. XVI (1918), sv. 3.

Ferdinand Schüth D. J., »K metafizici umjetnosti«, pp. 125–156.

God. XVI (1918), sv. 4.

Teofil Harapin, »Babilon modernih misli«, pp. 177–189.

God. XVI (1918), sv. 5.

Ferdinand Schüth D. J., »K metafizici umjetnosti«, pp. 125–156.

*Autorski indeks filozofske produkcije u časopisu Hrvatska straža:
Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis (1909. – 1918.)*

Alfirević, Ante

1911/2, »Neumrlost duše«, pp. 212–226.

1915/2-3, »Problem ljepote«, pp. 144–153.

1915/6, »Odakle gibanje?«, pp. 427–437.

1916/4, »Odakle je čovjek?«, pp. 226–249.

1916/6, »Jedno poglavlje o preminulim dušama«, pp. 482–487.

1917/1, »Walace contra Hume ili o sigurnosti spoznaje o nadnaravnim pojavama«, pp. 51–55.

Binički, Fran

1916/6, »Nikola Malebranche«, pp. 473–481.

1917/3-4, »G. W. Leibniz«, pp. 266–275.

Eiler, Ivan

1913/1, »Kantova teorija o spoznaji«, pp. 39–48.

Eterović, Karlo

1910/3, »Pio X. i filozofija modernista«, pp. 243–256.

1910/4, »Stari sofisti i suvremeni sofizmi (Jedno praktično poglavlje iz logike)«, pp. 379–399.

1915/4, »Roger Bacon i autoritet«, pp. 250–267.

1915/6, »Roger Bacon i neka kritička načela«, pp. 422–426.

1915/6, »Psihologija bez duše (Iz Rada jugosl. akademije)«, pp. 473–477.

1916/6, »Hipnotizam i filozofija«, pp. 445–463.

Gabrić, Petar

1910/1, »Važnost moderne kritike«, pp. 60–72.

1910/2, »Važnost moderne kritike«, pp. 198–212.

1912/3, »Preokret u prosuđivanju skolastike«, pp. 260–274.

1912/4-5, »Amerikanizam pri svjetlu evolucije«, pp. 388–419.

1913/6, »Osvrt na psihofizički paralelizam«, pp. 453–466.

1914/5, »Kant i Duns Scot«, pp. 266–277.

1915/4, »Čudoredno-kulturni vidici i dr. A. Bazala«, pp. 275–294.

1916/2-3, »Vjera i strah«, pp. 144–169.

Harapin, Teofil

1918/4, »Babilon modernih misli«, pp. 177–189.

Kniewald, Dragutin

- 1913/6, »Možemo li estetski uživati u povredi religijske istine«, pp. 424–439.
 1916/2-3, »Dr. Wilhelm Jerusalem: Uvod u filozofiju«, pp. 162–173.
 1916/4, »Dr. Wilhelm Jerusalem: Uvod u filozofiju«, pp. 250–267.
 1917/5, »Markovićeov sustav općenite estetike«, pp. 382–400.

Mahnić, Antun

- 1910/5 i 6, »Socijološki momenat u filozofiji«, pp. 539–551.
 1915/4, »Problem ljepote«, pp. 342–351.
 1915/6, »Problem ljepote i lijepe umjetnosti«, pp. 438–447.
 1916/2-3, »Estetički formalizam«, pp. 135–143.

Milanović, Božo

- 1913/2-3, »Gibanje stvari i opstojnost Boga«, pp. 191–204.

Pacher, Matija

- 1910/5, »Racijonalističko-modernističko shvaćanje razvojne dogme«, pp. 570–582.
 1911/1, »Moderna filozofija po sudu njezinih pristaša«, pp. 135–141.

Pukler, M.

- 1911/5-6, »Rokovođ mladim apologetima«, pp. 525–548.

Pavešić, Branimir

- 1911/1 i 2, »Haeckel i vjera«, pp. 85–102.

Radić, Ignacije

- 1908/4, »Historički apriorizam«, pp. 453–473.
 1911/1 i 2, »Herbert Spencer: Razvojna nauka i etika«, pp. 33–48.
 1911/3, »Herbert Spencer i socijalna etika evolucionizma«, pp. 193–205.
 1911/1, »Personalnost u metafisici, u etici i u religiji«, pp. 1–11.
 1913/6, »Metafizika u znanosti i životu«, pp. 389–402.

Schüth, Ferdinand

- 1918/3, »K metafizici umjetnosti«, pp. 125–156.
 1918/5, »K metafizici umjetnosti«, pp. 125–156.

Sabadini-Subotić, Nedjeljko (Vručica)

- 1908/3, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 287–302.
 1908/4, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 484–533.
 1908/5, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 672–698.
 1909/1, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 43–61.
 1909/2, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 270–305.

1909/3, »Problem kulturnog razvoja«, pp. 419–453.
 1917/3-4, »Engleski deizam ili razvoj misli u 17. stoljeću«, pp. 199–240.
 1917/5, »Engleski deizam ili razvoji misli u 17. stoljeću«, pp. 350–381.

Šanc, Franjo

1913/4-5, »Etičko razmatranje o njezinoj biti u stvorova«, pp. 268–282.

Talija, Urban

1909/2, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 241–270.
 1910/1, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 12–40.
 1910/4, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 421–439.
 1911/1, »Paulsen, moderni filosof: Etika i odgoj naroda«, pp. 17–33.
 1912/4-5, »Kult grobova, neumrlost ljudskog duha. Filozofska razmatranja«, pp. 361–387.

Živković, Andrija

1911/3, »Antropološki problem u Haeckela«, pp. 336–342.
 1911/1, »Ruđer Josip Bošković. O 200 godišnjici njegovoga rođenja«, pp. 29–41.

Ukratko o važnijim autorima časopisa Hrvatska straža: Za kršćansku prosvjetu. Antemurale Christianitatis (1903. – 1918.)

Alfirević, Ante

Rodio se 26. siječnja 1875. godine u Kaštel-Sućurcu. Za svećenika je zaređen 1901. godine. Ulazi u novicijati Hrvatske pokrajine Družbe Isusove 29. siječnja 1919. godine. U Rimu je postigao doktorat iz filozofije i teologije. Bio je urednik *Glasnika Srca Isusova i Marijina* te urednik časopisa *Život*. Od 1941. do 1944. godine obnašao je službu rektora Nadbiskupskoga dječakškoga sjemeništa i bio je i direktor gimnazije u Zagrebu. Preminuo je 17. siječnja 1945. godine u Zagrebu. Izvor: Vladimir Lončarević, »Demonstratio Christiana«, u: Ante Alfirević, *Za beskonačnom istinom. Članci i rasprave* (Zagreb: Glas Koncila, 2013), pp. 17–25.

Binički, Fran

Rodio se 11. srpnja 1875. godine u zaseoku Mašaluka Malom Selu (općina Lički Osik). Gimnaziju je pohađao u Gospiću. Po dovršetku gimnazije odlazi na bogoslovni studij u Senj. Studirao je i u Innsbrucku u Austriji. Godine 1902. postiže doktorat i vraća se u Senj. Obnašao je različite crkvene i pastoralne službe, bio profesor, ali se također bavio i spisateljskim radom, pisao je pjesme i bio prevoditelj. Preminuo je 1. svibnja 1945. godine u Gospiću.

Izvor: Nikola Bičanić, »Dr. Fran Binički – život i djelo«, *Senjski zbornik: prilozi za geografiju, etnologiju, gospodarstvo, povijest i kulturu* 22/1 (1995), pp. 328–332.

Eterović, Karlo

Rodio se 26. listopada 1874. godine u Pučišćima na otoku Braču. Dana 27. listopada 1888. godine ulazi u franjevačko sjemenište u Sinju. Teologiju je studirao u Šibeniku i Makarskoj, a diplomirao u Ljubljani 1897. godine. Svečane redovničke zavjete položio je 1895. Godine 1897. zaređen je za svećenika. Na Katoličkom institutu u Parizu studira filozofiju. Godine 1900. dobio je akademski stupanj *Philosophiae scholasticae Lector*, a 1901. godine dobio je i titulu *Philosophie Magister*. Eterovićeva doktorska radnja nosi naslov *La volonté dans la Philosophie de Duns Scot*. Bio je nastavnik i odgojitelj u svojoj redovničkoj zajednici, kao i ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije u Sinju. Preminuo je 4. studenoga 1935. godine u Makarskoj.

Izvor: Ivan Macut, »Filozofski rad fra Karla Eterovića«, *Diacovensia* 29/1 (2021), pp. 14-15.

Gabrić, Petar

Rodio se 26. listopada 1882. godine na Miljevcima (pokraj Drniša). Franjevačku klasičnu gimnaziju pohađao je od 1893. do 1898. godine u Sinju, a od 1898. do 1899. godine bio je u novicijatu na Visovcu. Teologiju i filozofiju studira u Šibeniku i Makarskoj, a dogmatiku na Papinskom sveučilištu Antonijanum u Rimu. Za svećenika je zaređen 1905. godine. U Rimu 1913. godine postiže doktorat iz teologije. Po povratku u Provinciju predaje na Teologiji u Makarskoj te je vrlo aktivan teološki, ali i filozofski pisac. Više puta bio je provincijal, a vršio je i službu definitora i gvardijana. Nakon sloma Nezavisne Države Hrvatske osuđen je na dugogodišnju robiju u Staroj Gradiški. Nakon izlaska iz zatvora boravio je u Omišu i Splitu. U Šibeniku je osnovao tiskaru *Kačić*. Preminuo je 29. ožujka 1963. godine u Splitu.

Izvor: Ivan Macut, »Filozofske teme i filozofi u časopisu *Nova revija* (1922. – 1941.)«, *Crkva u svijetu* 53/1 (2018), p. 44.

Harapin, Teofil

Rodio se 10. ožujka 1883. godine u selu Ljetovčanu (općina Klanjec). Gimnaziju je pohađao u Karlovcu i Zagrebu. Godine 1901. stupio je u franjevački red. Od 1904. do 1908. godine pohađao je Bogoslovni fakultet u Zagrebu. Nakon toga poslan je na teološki studij u Rim gdje je postigao akademski stupanj generalnog lektora teologije. Godina 1911. vraća se u domovinu. Predavao je filozofiju i zemljopis. Godine 1920. pozvan je u Rim te mu je povjerena služba lektora na teološkom fakultetu Antonijanum u Rimu. Na Orijentalnom institutu u Rimu postigao je doktorat 1922. godine. Budući da je izabran za provincijala,

vraća se u domovinu. U Rim ponovo odlazi 1933. godine i to sada u svojstvu profesora na franjevačkom učilištu Antonijanum. Tu je djelovao sve do 1938. godine kada se vraća u Zagreb na Bogoslovni fakultet gdje predaje *Uvod u filozofiju* i *Povijest filozofije*. Godine 1943. postao je izvanredni sveučilišni profesor. Preminuo je 1. kolovoza 1944. godine u Zagrebu. Izvor: »Filozofske teme i filozofi u časopisu *Bogoslovska smotra (Ephemerides Theologicae)* u razdoblju od 1910. do 1944. godine«, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* 41/2 (2015), p. 497.

Kniewald, Dragutin

Rodio se 23. srpnja 1889. godine u Zagrebu. Klasičnu gimnaziju završio je 1908. godine u Zagrebu. Iz filozofije je doktorirao 1911., a iz teologije 1915. godine na Papinskom sveučilištu Gregorijana u Rimu. Za svećenika je zaređen 1914. godine. Godine 1920. habilitira na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Suosnivač je i *Hrvatske bogoslovne akademije* u Zagrebu 1922. godine. Godine 1925. imenovan je redovitim profesorom istog fakulteta gdje predaje do umirovljenja 1952. godine. Preminuo je 5. svibnja 1979. godine u Zagrebu. Izvor: Ivan Macut, *Teologija u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj* (Zagreb - Split: Kršćanska sadašnjost – Služba Božja, 2021), pp. 194-197.

Mahnić, Antun

Rodio se 14. rujna 1850. godine u Kobdilju u Sloveniji. Nakon završetka sjemeništa i gimnazije, odlazi na studij teologije u Goricu. Za svećenika je zaređen 1874. godine. Godine 1880. postigao je doktorat iz teologije u Beču. Za biskupa ga je imenovao austro-ugarski car Franjo Josip I. 22. studenoga 1896. godine. Papa Lav XIII. ga je 3. prosinca 1896. godine službeno potvrdio, a biskupsko ređenje primio je 7. veljače 1897. godine u goričkoj katedrali, a u Krku je ustoličen 27. ožujka 1897. godine. Bio je iznimno aktivan, te je pokrenuo nekoliko časopisa i listova. Preminuo je 14. prosinca 1920. godine u Zagrebu.

Izvor: Josip Sinjeri, »Biskup Antun Mahnić i hrvatski katolički pokret«, *Riječki teološki časopis* 16/2 (2007), p. 556.

Milanović, Božo

Rodio se 10. listopada 1890. godine u Kringi. Nakon mature, odlazi na teologiju u Goricu. Za svećenika je zaređen 1914. godine u Trstu. Obnašao je različite crkvene službe. Godine 1917. i 1918. boravio je u zavodu sv. Augustina u Beču. Rigirozum iz teologije položio je 1919. godine. Sa suradnicima je znatno pridonio očuvanju istarskog identiteta između dvaju svjetskih ratova. Bio je angažiran oko izdavačke djelatnosti. Osim sjemeništa, vodio je i Visoku teološku školu u Pazinu. Preminuo je 28. prosinca 1980. godine u Pazinu.

Izvor: Slaven Bratoša, »Lik i djelo mons. dr. Bože Milanovića (1890. – 1980.)«, *Croatica Christiana periodica* 42/81 (2018), pp. 119-128.

Pacher, Matija

Rodio se 5. rujna 1881. godine u Bakru (Sušak). Doktorirao teologiju i filozofiju. Bio je profesor na katoličkoj muškoj gimnaziji na Sušaku, na Riječkoj gimnaziji te na Senjskoj gimnaziji od 1933. do 1935. godine.

Izvor: Krunoslav Draganović, *Opći šematizam Katoličke Crkve u Jugoslaviji* (Sarajevo: Nova tiskara Vrčec i dr., 1939), p. 132.

Radić, Ignacije

Rodio se 28. kolovoza 1876. godine u sv. Vidu na otoku Krku. Na Krku završava i filozofiju. Bogoslovne nauke završio je u Zadru 1897. godine. Za svećenika je zaređen 1899. godine u Krku po rukama biskupa Antuna Mahnića. Bio je nastavnik i profesor na školama na Školjiću i na Krku. Predavao je filozofiju, dogmatiku i druge bogoslovne predmete. Preminuo je 30. srpnja 1965. godine. Izvor: »O. Ignacije Radić, Curriculum vitae«, *Vjesnik Provincije franjevac trećoredaca glagoljaša* 3/4 (1965), pp. 83-85.

Sabadini-Subotić, Nedjeljko

Rodio se 17. rujna 1882. godine u Trpnju na Pelješcu. Gimnaziju je završio u Zadru, a bogosloviju kod Male braće u Dubrovniku te u Innsbrucku. Studirao je sociologiju u Rimu i u Zagrebu. Za svećenika je zaređen 1906. godine kod Male braće u Boki. Bio je lektor crkvenog prava i povijesti na franjevačkoj bogosloviji u Dubrovniku. Godine 1910. napušta redovništvo te prelazi u Porečku biskupiju. Vrlo brzo vraća se u Dubrovačku biskupiju. Preminuo je 7. rujna 1950. u Žuljani na Pelješcu.

Izvor: Božidar Petrač, »Promicanje spasonosna sklada, spram suvremenim nasladama«, u: Nedjeljko Subotić, *Katolicizam i solidarizam. Ogledi, kritike, članci* (Zagreb: Glas koncila, 2011), pp. 10–12.

Šanc, Franjo

Rodio se 2. veljače 1882. godine u Javorniku nad Laškim, u Sloveniji. Maturirao je 1902. godine. Studirao je u Bratislavi, Innsbrucku te na Papinskom sveučilištu Gregorijana u Rimu od 1922. do 1924. godine. Od 1920. godine bio je profesor filozofije na novoosnovanome Isusovačkom učilištu u Zagrebu. Akademske godine 1919./1920. te od 1924. do 1937. godine predavao je filozofiju na Vrhbosanskoj visokoj teološkoj školi u Sarajevu. Od jeseni 1937. godine prelazi u Zagreb gdje nastavlja svoje zauzeto profesorsko djelovanje i filozofsko stvaralaštvo. Preminuo je 31. siječnja 1953. godine u Zagrebu.

Izvor: Ivan Macut, *Hrvatska filozofija od obnove Zagrebačkog sveučilišta 1874. do osnutka Nezavisne Države Hrvatske 1941.* (Split: Služba Božja, 2018), pp. 266–267.

Talija, Urban

Rodio se 17. rujna 1859. godine u Lopudu. Za svećenika je zaređen 1882. godine. Teološki i filozofski studij započeo je u Dubrovniku, a nastavio u Innsbrucku i Rimu. Na teološkom studiju Male braće u Dubrovniku predavao je egzegezu Sv. pisma, dogmatiku i filozofske discipline. Osim toga bio je i rektor teologije, knjižničar velike biblioteke Male braće u Dubrovniku, više puta gvardijan, definator Provincije te generalni vizitator. Biskup Josip Marčelić postavio ga je za prvog urednika *Lista dubrovačke biskupije* (1901-1905). Preminuo je 22. studenoga 1943. godine u Dubrovniku.

Izvor: Ivan Macut, »Filozofske teme i filozofi u časopisu Bogoslovska smotra (Ephemerides Theologicae) u razdoblju od 1910. do 1944. godine«, *Prilozi za istraživanje hrvatske filozofske baštine* 41/2 (2015), p. 504.

Živković, Andrija

Rodio se 23. studenoga 1866. godine u Sikirevcima. Gimnaziju započinje u Vinkovcima, a dovršava u Osijeku 1906. godine. Iste godine ide u Rim na Papinski zavod Germanicum et Ungaricum gdje je na Papinskom Sveučilištu Gregorijana 1909. godine postigao doktorat iz filozofije. Godine 1913. postiže i doktorat iz teologije. Za svećenika je zaređen 1912. godine u Rimu. Po završetku studija u Rimu vraća se u domovinu u Đakovo. Predavao je filozofiju, povijest i zemljopis na Biskupskom liceju u Đakovu. Od 1925. pa sve do smrti 1957. godine, živi i djeluje u Zagrebu. Godine 1925. godine izabran je i za redovitog profesora moralnog bogoslovlja na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu. Bio je i nekoliko puta dekan i prodekan. Od 1938. do 1940. godine bio je i rektor Zagrebačkog sveučilišta. Preminuo je 10. siječnja 1957. godine u Zagrebu. Izvor: Ivan Macut, *Teologija u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj* (Zagreb – Split: Kršćanska sadašnjost – Služba Božja, 2021), pp. 127–128.

Philosophical production in journal
Hrvatska straža: For Christian education.
Antemurale Christianitatis
(1903 – 1918)

Summary

This paper deals with philosophical production in the first Croatian philosophical journal *Hrvatska straža: For Christian education. Antemurale Christianitatis* (1903 – 1918). The paper begins with a brief history of the magazine's origins and devel-

opment. The magazine was founded by Bishop Antun Mahnić. From 1903 to 1908 it was subtitled *Journal for Science and Literature*, and from 1909 until it ceased publication in 1918 it was subtitled *Journal for Philosophy and Other Sciences*. This is followed by a chronological index and then an analytical index of the philosophical works published in the journal. At the end of the article there is a short biography of the most important authors of philosophical articles during the period of the journal's publication.

Keywords: *Hrvatska straža*, the first journal of philosophy in Croatia, Christian principles, Bishop Antun Mahnić, philosophical production